

การวิเคราะห์ความอุดมสมบูรณ์ของดินในพื้นที่ปลูกข้าวไร่เพื่อยังชีพ กรณีศึกษาชนเผ่าอาข่าและชนเผ่าลัวะในพื้นที่ลุ่มน้ำแม่คำ อำเภอมะนัง จังหวัดเชียงราย มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบขั้นตอนและกระบวนการเพาะปลูกพืชไร่และเปรียบเทียบความอุดมสมบูรณ์ของทรัพยากรดินทางกายภาพและเคมี ในการปลูกข้าวไร่ เพื่อยังชีพของชนเผ่าอาข่าและชนเผ่าลัวะ โดยใช้พื้นที่เพาะปลูกข้าวไร่ตัวอย่างของทั้งสองชนเผ่า เผ่าละ 3 แปลง เพาะปลูกโดยดูจากวิธีการหมุนเวียนพื้นที่ในการเพาะปลูกเป็นเกณฑ์ ใช้วิธีการสำรวจภาคสนามและใช้การสัมภาษณ์ผู้นำ ผู้รู้ของชุมชนและเกษตรกรเจ้าของพื้นที่ในการเพาะปลูกรวมถึงการทำ focus group กับชาวเขาทั้งสองชนเผ่าด้วย

ผลการศึกษาพบว่าพื้นที่ที่ทำการปลูกข้าวไร่ของชาวอาข่าจะมีการหมุนเวียนพื้นที่หลังจากการปลูกพืชไร่แล้วสามปีจะทำการพักพื้นที่ แต่เผ่าลัวะจะทำการพักพื้นที่และปลูกข้าวไร่แบบปีเว้นปี ส่วนวิธีการปลูกนั้นค่อนข้างจะคล้ายกันอาจมีส่วนแตกต่างกันบ้างเล็กน้อยเท่านั้น ส่วนด้านความอุดมสมบูรณ์ของดินทางกายภาพมีความแตกต่างกันไม่มาก เพราะสีดิน เนื้อดิน มีความใกล้เคียงกัน รวมถึงเปอร์เซ็นต์ความลาดชันอยู่ระหว่าง 19 – 21 เปอร์เซ็นต์ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชันสูง ด้านเคมีดินในพื้นที่ปลูกข้าวไร่ของทั้งสองเผ่า่นั้นมีความอุดมสมบูรณ์ค่อนข้างต่ำ จึงต้องมีการอนุรักษ์ทรัพยากรดินเพื่อให้ความอุดมสมบูรณ์ของดินดีขึ้น เพื่อประโยชน์ของชาวเขาทั้งสองชนเผ่าต่อไปในอนาคต

The main purpose of this study was to compare the procedure and process of crop cultivation and soil resources fertility based on physical and chemical aspects in subsistence rice fields of Akha and Lua ethnic groups. Three plots of cultivation land from both ethnic groups were used in the study which focused on land rotation method for cropping as main criterion. Field survey and interviews of leaders, community scholars and farmer including focus group, were used for data collection.

Results of the study revealed that the rice field areas of the Akha group were usually rotated after a three year crop cultivation method but for Lua group, rotation of cultivation areas occurred every other years. As for method of crop cultivation it was formed that both ethnic groups had similar cultivation method with little difference. In terms of soil resource fertility, there was also a small difference between the two ethnic groups, as evidenced by the color and texture of the soil which were almost the same including the slope percentage of the rice fields which was about 19-21 percent and which indicated a very high slope. In addition, soil chemicals in field crop areas in both ethnic groups were found to have low fertility, thus indicating a need for soil resource conservation for improve the fertility status for the benefit of both ethnic groups in the future.